

แม่โจ้กับองค์ความรู้การอนุรักษ์สัตว์ป่า

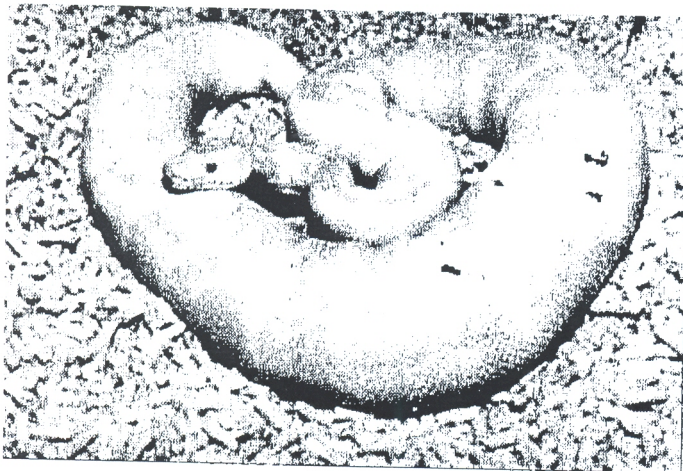
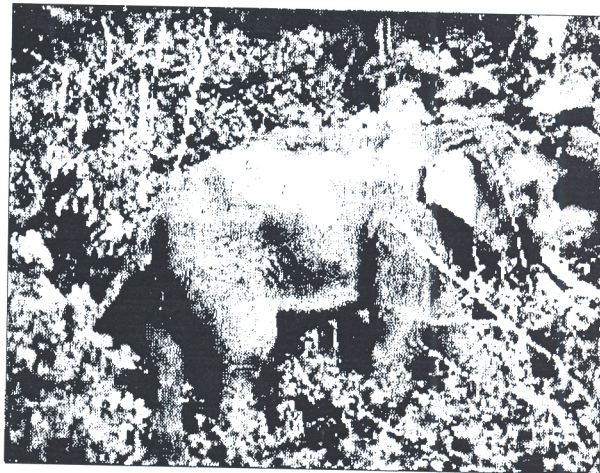
วันที่ 1 กันยายน 2533 สิบ นาคะเสถียร อดีตหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งจบชีวิตตนเองพร้อมกับปลุกผู้คนในทุกชนชั้นให้หันมาสนใจป่าและสัตว์ป่า จนถึงวันนี้เป็นเวลา 16 ปีแล้ว ท่ามกลางความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระแสการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่ากลับถูกกลืนไปกับตัวเลขการเติบโตของเศรษฐกิจ การขึ้นลงของราคาทองคำ น้ำมัน และปัญหาทางสังคมมากเกินไปที่ผู้คนจะหันมาพูดคุยกันเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง ดังนั้นเราจึงเห็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ ซึ่งดูเหมือนจะไม่เพียงพอที่จะรับมือกับการตัดถวงใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่รู้จักพอของมนุษย์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับองค์การสวนสัตว์ ใน

พระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์และรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ถูกเลาะเลาะระยะหนึ่ง โดยเมื่อเร็วๆ นี้มหาวิทยาลัยได้มีการจัดการบรรยายพิเศษ เรื่องสถานการณ์สัตว์ป่าในระดับโลกและระดับท้องถิ่น โดย ดร.รุดี รุดารัน จากศูนย์การอนุรักษ์และวิจัย สถาบันสมิธโซเนียน สหรัฐอเมริกา (Rudy Rudran, PhD from Smithsonian Institution, National Zoological Park, Conservation & Research Center) ซึ่งเป็นสถาบัน นอกจากจะดูแลด้านพิพิธภัณฑ์ และสวนสัตว์ ของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังขยายการให้ความรู้ และสร้างครูผู้อบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสัตว์ป่าทั่วโลกอีกด้วย

ดร.รุดี กล่าวในการบรรยายพิเศษว่า การเพิ่มขึ้นของ

จำนวนประชากรมนุษย์ และเศรษฐกิจที่เติบโต เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และเชื่อมโยงต่อวิถีชีวิตของสัตว์ป่า และด้วยความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศและสังคม ทำให้เราต้องใส่ใจในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และแตกต่างกันในแต่ละท้องที่ ทางสถาบันสมิธโซเนียน จึงจัดโปรแกรมการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์และการจัดการสัตว์ป่า (Wildlife Conservation Management Training Program : WCMTP) ขึ้น โดยมีกรอบอบรมและฝึกปฏิบัติในระดับนานาชาติ โดยมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน ตามกลุ่มผู้สนใจ เช่น นักอนุรักษ์ นักชีววิทยา ผู้ทำงานในสวนสัตว์ ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ หรือสถานีเพาะเลี้ยง สื่อมวลชน ครูอาจารย์ ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น

ถิ่นหรือผู้สนใจ ที่มีบทบาทในการกระจายความรู้สู่ชุมชน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์นานาชาติเพื่อชีวิตวิทยาการอนุรักษ์ทั่วโลก โดยในประเทศไทยมีการจัดตั้งในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อให้ความรัก ความผูกพัน ซึ่งผู้ว่าคนและป่า ซึ่งรวมถึงสัตว์ พันธุ์พืช แหล่งน้ำ และสร้างความรู้ในการนำไปปรับใช้ในท้องถิ่น โดยมีปราชญ์ชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นหัวใจสำคัญในการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่นักวิชาการไม่ควรละเลย ที่สำคัญคือมุ่งเน้นการสร้างครูผู้ฝึกอบรม (Trainers) ในสถาบันการศึกษาเพื่อกระจายความรู้สู่ชุมชน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในบทบาทของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความมุ่งมั่นในการสืบสานและพัฒนาการเกษตรอันเป็นรากฐานของประเทศไทย และส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภาควิชา

เทคโนโลยีทางสัตว์ คณะผลิตกรรมการเกษตร ได้เปิดสอนสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ด้านการเลี้ยงสัตว์เพื่ออาชีพ และการค้า เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์และจัดการสัตว์ป่าขึ้นภายในมหาวิทยาลัย โดยเมื่อปี 2548 ผศ.ดร.จำเนียร ยศราช รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้เข้าร่วมโครงการอบรมร่วมกับองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสานต่อจนมีการส่งอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมอบรมอีก 2 คน ในปีนี้ คือ ดร.ทองเลี่ยน บัวจุม และ ผศ.อภิรักษ์ สุวรรณรักษ์ เพื่อสร้างฐานความรู้ด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าให้เพียงพอต่อการถ่ายทอดแก่นักศึกษาและชาวบ้านในท้องถิ่น

ผศ.ดร.จำเนียร เปิดเผยว่า "ปัจจุบันศิษย์ของแม่โจ้ได้ทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นกรมป่าไม้ หรือสวนสัตว์ จึงทำให้มีแนวคิดที่ว่า ในอนาคตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ น่าจะมีความรู้ทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นรายวิชา หรือหลักสูตร ในด้านนี้อย่างจริงจัง แต่ในเบื้องต้นเรามุ่งสร้างองค์ความรู้และจิตสำนึกให้กับคณาจารย์ และนักศึกษาซึ่งเป็นพื้น

ฐานที่สำคัญมากในงานด้านนี้ ถ้าแม่โจ้มีพื้นฐานที่เข้มแข็งพอ เราก็จะขยายสู่ชุมชนต่อไป และเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ที่ผ่านมา ก็ได้มีการเสวนาเชิงนโยบายในการจัดการอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทย ทำให้ต้องมีการอนุรักษ์สัตว์ป่า สถานภาพปัจจุบันของการอนุรักษ์สัตว์ป่าของประเทศไทย บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการอนุรักษ์และการจัดการสัตว์ป่า โดยนายโสภณ ดำนัย ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นายพิสิษฐ์ ณ พัทลุง ประธานมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ รศ.ดร.นรินทร์ สัตตะสุวรรณ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันต่อไป

นี่เป็นอีกหนึ่งก้าว ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันอุดมศึกษาที่ปวารณาตนที่จะสร้างปัญญาเพื่อแผ่นดิน เริ่มจากสถาบันการศึกษาที่เป็นเรื่องของวิชาการ โดยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อสร้างรากฐานความรู้ที่ถูกต้องและปลูกจิตสำนึกรักษ์ป่าขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อรักษาป่าและสัตว์ป่าของแผ่นดิน